

بازتوانی عصبی شناختی: موج جدید در درمان اعتیاد

سخنران: دکتر حامد اختیاری^{۱و۲}

۱. عضو هیات علمی و مدیر برنامه علوم اعصاب کاربردی پژوهشکده علوم شناختی

۲. رئیس آزمایشگاه عصبی - شناختی مرکز ملی مطالعات اعتیاد

چکیده:

بازتوانی شناختی در طب اعتیاد، موج جدیدی از روش‌های درمانی می‌باشد که نزدیک دو دهه است بسیار مورد توجه محققین و درمان‌گران حوزه اعتیاد قرار گرفته است. کشف پایه‌های عصبی شناختی اعتیاد در کنار انعکاس یافته‌های امیدوارکننده مثبت در پی انتشار نتایج مطالعات، توانسته است تا نسبت به گذشته نگرش تعداد بیشتری از درمان‌گران این حوزه را تغییر دهد و آن‌ها را تشویق به انجام پژوهش‌های بیشتر در این خصوص نماید. چنان‌که امروز شاهد سیر افزایشی ثبت مطالعات کارآزمایی با هدف مقایسه اثرات کاربرد مداخله بازتوانی شناختی برای بیماران مصرف‌کننده، نسبت به سایر روش‌های قدیمی شناختی رفتاری هستیم. در این مداخلات که هدف اصلی، بازگرداندن کارکردهای مغزی آسیب‌دیده بیماران در اثر مصرف مواد می‌باشد، جلسات درمانی منسجم و منظمی توسط درمان‌گر طراحی می‌گردد که عمدتاً دارای دو بخش آموزش و تمرین می‌باشد. بخش آموزشی با هدف ارتقای کارکرد فراشناخت و آموزش استراتژی‌های جبرانی و بخش تمرین با هدف ارائه ورزش‌های مغزی پلکانی که سطح دشواری آن‌ها به تدریج افزایش می‌یابند، ارائه می‌شود. اگرچه شواهد موجود در خصوص استفاده از بازتوانی شناختی در حوزه اعتیاد، توانسته‌اند تاکنون مهر تاییدی بر موثر بودن این روش در ارتقای عملکردهای شناختی بیماران بزنند، اما نویا بودن این روش باعث شده است که چالش‌ها و سوالات متعددی در این خصوص مطرح شوند که پاسخ به آن‌ها نیاز به مطالعات گسترده‌ایی دارد. شرح مختصری بر شواهد موجود و بررسی چالش‌های پیش‌رو در حوزه کاربرد مداخلات بازتوانی شناختی در طب اعتیاد و اشاره‌ایی به مطالعه‌ایی که در حال حاضر در کشور و در این راستا در حال اجرا است، محورهای اصلی سخنرانی حاضر می‌باشد.